

PRVI AVTOBUSI IN TAKSIJI V NAŠI OBČINI

Zaton vprežnih vozil (Evropa)

Devetnajsto stoletje, v katerem se pojavijo nova vozila: na paro, z motorji na notranje izgorevanje in električna, pomeni hkrati vrh in zaton vprežnih vozil. Tovorni vozovi dosežejo prav tedaj največjo nosilnost, osebni nudijo potnikom vse možno udobje, prevoze vseh vrst in ugled po stopnji na socialni lestvici. Javni promet je dosegel ne le nivo množične uporabe, marveč tudi takšno raven, da so se poštnih voz občasno posluževali tudi visoki uradniki in člani vladarske hiše. Kočije, ki so jih izdelovali serijsko in po naročilu, so vgrajevale jekleno ogrodje, eliptično vzmetenje in vrsto tehničnih izboljšav, ki so jih povzemale po novejših prometnih sredstvih (od mazalnih in krogličnih ležajev do izpopolnjenih zavornih mehanizmov, zastekljenih oken v kabinah in luči za nočno vožnjo). Pri premožnih uporabnikih je dosledno prevladalo načelo: za vsak namen drugačen voz. Konjska vleka je v 19. stoletju še konkurirala železnici, toda skorajšnja prevlada moderne prometne tehnike je bila neizbežna. Vprežni promet se je v največjem možnem blišču umikal v zgodovino.

Vir: Zaton vprežnih vozil / 20. stoletje (Z vozili skozi čas; avtor Sandi Sitar)

Terlepov katalog vozov, Šiška ok. 1900

Vir: Vozila iz delavnice Matija Terlepa v začetku 20. stol. ((Z vozili skozi čas; avtor Sandi Sitar)

Zaton vprežnih vozil (Gorenjska)

Do gradnje Gorenjske železnice leta 1870 so v glavnem vse glavne prevoze opravljali poštni vozovi in poštni kočije. Tu je bilo med vsemi pošiljkami prostora za največ tri ljudi. Zanimivo je tudi to, da je do leta 1830 na relaciji Ljubljana -Trst takšna kočija vozil enkrat tedensko, po tem letu pa dvakrat.

S prihodom železnice se je razvilo predvsem kočijaštvo in ni je bilo gostilne, ki ne bi imela svojih kočijažev. Kmalu je bilo na kočiji premalo prostora in te prevoze so začeli uporabljati omnibusi (nekdaj kočiji podobno vozilo za prevoz večjega števila ljudi v javnem prometu; iz: SSKJ). Omnibusi, kasneje avtoomnibusi (prvi avtobusi) so imeli že svoje vozne rede in stalna postajališča.

Napisal: Goran Lavrenčak

Kočije v naši občini

Kočija pred Magušarjevo hišo v Kropi, 1923
Vir: Kroparske družine

Kočije na Brezjah, 1907

Vir: Digitalni arhiv Radovljica (reprodukcija razglednice, izdal Frančiškanski samostan Brezje)

Kočija pred gostilno Gabrijelčič na Brezjah, ok. 1925

Vir: arhiv Branislav Šmitek

Kočija pred gostilno Brinšek na Otoku, ok. 1930
Vir: Digitalni arhiv Radovljica

Kočija pred gostilno Tavčar v Begunjah, pred 1920
Vir: arhiv Milica Kapus

**Kočija pred gostilno Pri slepem Janezu v Zapužah
Vir: Digitalni arhiv Radovljica**

**Homanova kočija na cesti med Radovljico in Lescami, ok. 1920
Vir: Digitalni arhiv Radovljica**

Kočijaži pred Hotelom Legat, 1908
Vir: Ilustrierte Reise und Bäder Zeitung, 24. junij 1908 (DAR)

Kočija pred gostilno Kunstelj v Radovljici, ok. 1930
Vir: splet gostilne Kunstelj (arhiv Toni Štiherle)

Kočija pred hotelom Grajski dvor, ok. 1940
Vir: arhiv Štefan Volk

Kočijaž Franci Novak v Radovljici, ok. 1955
Vir: arhiv Darja Novak

Omnibusi

Vozni tarif za koncesijonirani omnibus Josipa Ažmana

med postajama
Lece-Bled
in
Bohinjska Bistrica

Odhod iz Boh. Bistrice (restavracija Ažman)	Prihod na postajo Lesce	Odhod iz postaje Lesce	Prihod na Boh. Bistrico (restavracija Ažman)	Cena		Opomba
				K	h	
zjut. 5 45	dop. 8 30	—	—	2	20	brez prtijage
—	—	pop. 3 15	pop. 6 00	2	20	

Vozi vsaki dan.

Tarifa posameznih postaj:

	Cena brez prtijage	
	K	h
Iz Lesce na Bled, daljava 6 km in nazaj	—	50
» Bleda na Boh. Belo, daljava 6 km in nazaj	—	50
» Boh. Bele v Nomen, daljava 10 km in nazaj	—	80
» Nomena v Boh. Bistrico, daljava 5 km in nazaj	—	40

Podpisani ima na Bledu in v Bohinjski Bistrici na razpolago **prenočišča** ter točno postreže z vsem potrebnim vsakega gosta.
Eno- ali dvovpredni vozovi (Landauer), vedno na razpolago in tudi drugi omnibus za 10 oseb se lahko vsaki čas naroči. Priporoča se uljudno

Josip Ažman

207—2

gostilničar na Bledu in na Boh. Bistrici.

Oglas Ažmanovega omnibusa, 1903 Gorenjec, 07. 09. 1903

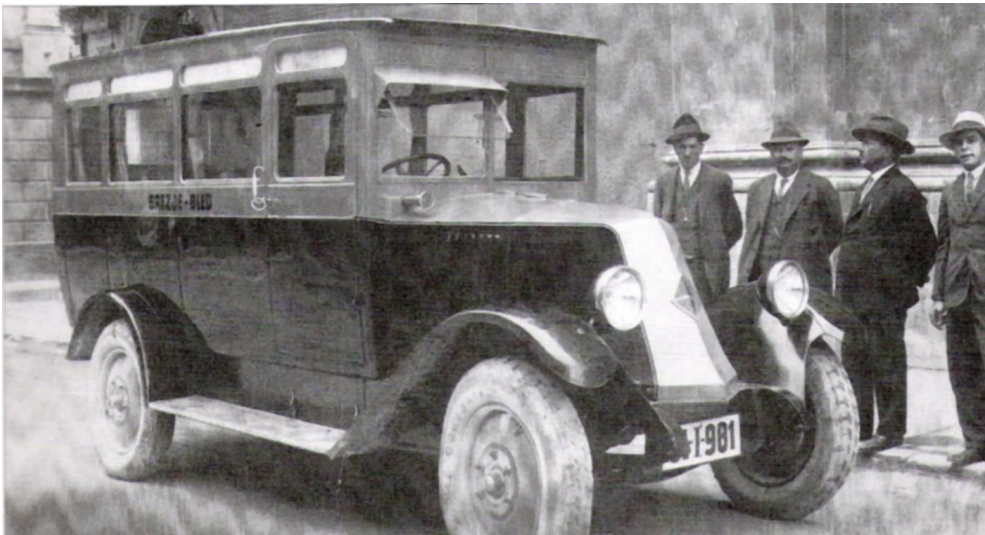
Omnibus iz Lesce na Bohinjsko Bistrico. Gospod Josip Ažman, restavrater na Bledu in na Bohinjski Bistrici, je dobil dovoljenje za omnibus iz postaje Lesce skozi Bled na Bohinjsko Bistrico, in sicer odide iz Bohinjske Bistrice (restavracija Ažman) zjutraj ob 5.45 in pride na postajo Lesce ob 8.30 zjutraj. Iz Lesce odide popoldne ob 3.15 in pride na Bohinjsko Bistrico ob 6. uri zvečer. Vozi vsak dan. Cena brez prtijage K 2.20.

Gorenjec, 17. 10. 1903

Ažmanov omnibus v Bohinju, 1915
Vir: Joža Mahnič in Matjaž Glavan (V svetu rože mogote - razglednice iz nekdanjega Bohinja, Cankarjeva založba, 1995)

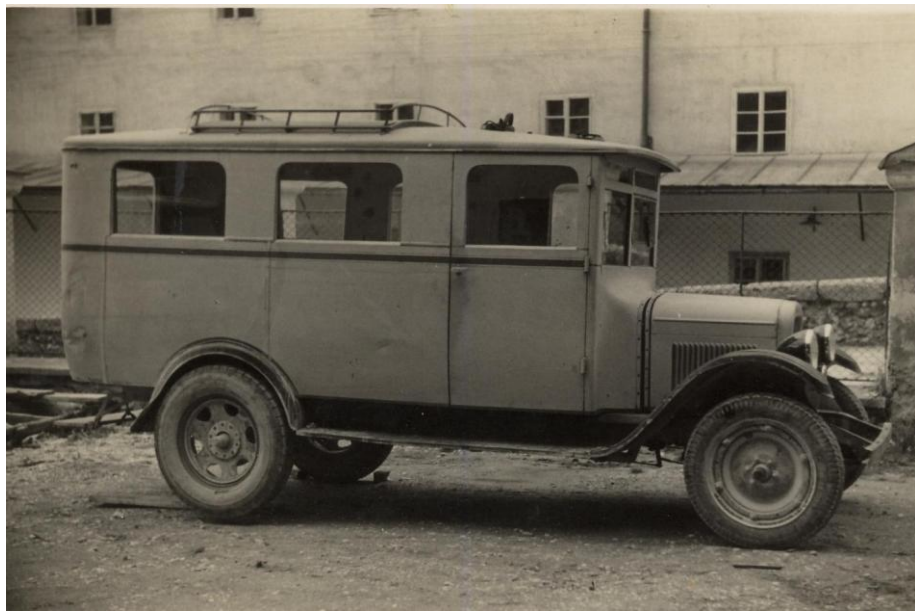
Prvi avtobusi in taksiji v naši občini

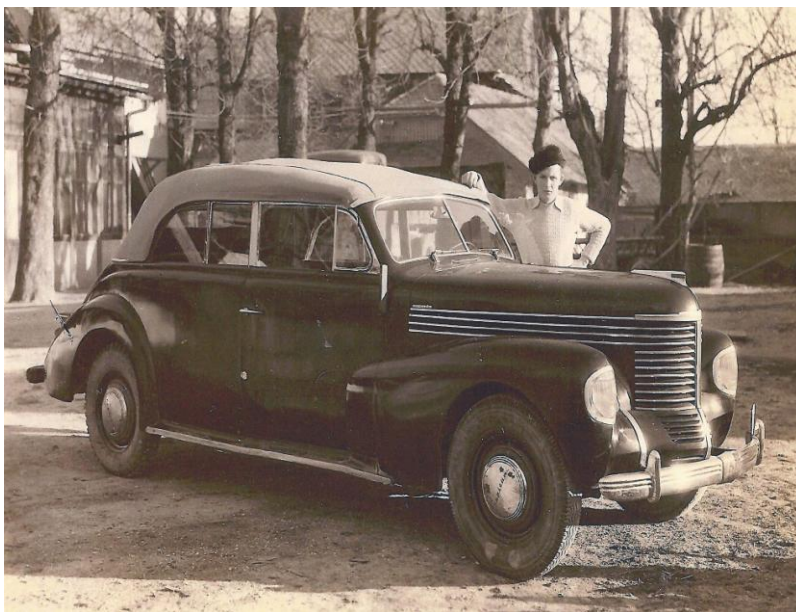
Breški avtoomnibus, 1927
Vir: Brezjanski zbornik (posredoval Branislav Šmitek)

Breška taksija, ok. 1930
Vir: Brezjanski zbornik (posredoval Branislav Šmitek)

Vsestranska Kokaljeva »Julka« v Kropi, ok. 1945
Vir: arhiv Božo Zupan

Teranov Taksi »Opel Käpitan« v Radovljici, 1949
Vir: arhiv Jože Teran

Zbral: Digitalni arhiv Radovljica

Prvič objavljeno: 20. 08. 2011 (spletna stran Občine Radovljica)
Zadnjič dopolnjeno: 01. 12. 2014